

NIVALAN KAUPUNKI

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Arviointikertomus kaupungin talous- ja toimintatavoitteiden toteutumisesta tilikaudelta 2016

Arviointikertomuksen sisältö:

1.1-1.3	Tarkastuslautakunta	s. 2
2.	Arvio kaupunginhallituksen laatimasta tilinpäätös- ja toimintakertomuksesta	s. 3
3.	Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehdyt toimenpiteet	s. 3
4.	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	s. 3
4.1	Strategisten toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	s. 3
4.2	Konsernin ja kaupungin strategisten taloudellisten tavoitteiden arviointi	s. 4
5.	Talousarviossa asetettujen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	s. 4
5.1	Kaupunginhallitus, tavoitteet, 120	s. 4
5.2	Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, 125	s. 5
5.3	Jokilaaksojen pelastuslaitos, 126	s. 7
5.4	Keskushallinto, 130	s. 7
5.5	Henkilöstöjaos, 150	s. 7
5.7	Maaseututoimi, 160 ja lomatoimi 165	s.8
6.	Sivistyspalvelut	s.8
6.1	Perusopetuspalvelut, 410	s.9
6.2	Varhaiskasvatuspalvelut	s.9
6.3	Lukiopalvelut, 420	s.9
6.4	Muu sivistystyö, 440	s.10
7.	Tekniset palvelut	s.10
7.1	Viranomaispalvelut, 600	s.10
7.2	Tekniset palvelut, 700	s.10
7.3	Tilapalvelut, 740	s.11
7.4	Ruoka- ja puhdistuspalvelut, 770	s.11
8	Investoinnit	s.11
8.1	Investoinnit kokonaisuutena	s.11
9.	Henkilöstö	s.11
10.	Kaupungin tytäryhtiöilleen asettamien tavoitteiden toteutuminen	s.12
11.	Muita havaintoja	s.13
12.	Yhteenveto	s.14
13.	Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	s.14
	Allekirjoitukset	s.14

1. Tarkastuslautakunta

1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 71 ja 75 §:ssä sekä Nivalan kaupungin tarkastussäännössä. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Lautakunnan tulee myös seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja huolehtia tarvittavat voimavarat tilintarkastusta varten.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kaupunginvaltuusto on 31.1.2013 valinnut tarkastuslautakuntaan 2013 alkavalle valtuustokaudelle seuraavat jäsenet:

varsinaiset jäsenet

Heikki Junttila, puheenjohtaja
 Heikki Häyrynen, 1. varapuheenjohtaja
 Sirkka Knuuti, 2. varapuheenjohtaja
 Riitta Ekstam, jäsen
 Kalervo Mantila, jäsen

henkilökohtaiset varajäsenet

Ritva Saviluoto
 Pekka Pääkkö
 Leena Suvanto
 Keijo Toivoniemi
 Mauri Peltola

Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut Heikki Häyrynen ja teknisenä sihteerinä palvelusihteerinä Anja Koski.

1.3 Arviointityön lähtökohta ja toiminnot

Kaupunginvaltuusto on 27.3.2013 valinnut 2013 -2016 tilikausille tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy JHTT:n, vastuullisena tilintarkastajanaan JHTT Asko Vanhatupa. Tilintarkastaja on osallistunut useisiin tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Kaupungin strategiset päämäärät ja sen tavoitteet vuosille 2013 – 2016 on kerrottu vuodelle 2016 laaditun talousarvion sivulla 4 ja tilikauden 2016 talousarvion sitovuustaso sivulla 10.

Tilikaudelle 2016 asetetut toiminta- ja taloustavoitteet on esitetty hallinnonaloittain sekä vuoden 2016 talousarviossa, että tilikauden tilinpäätös ja toimintakertomuksessa.

Arviointiin suorittamiseksi lautakunta on talousarviovuonna 2016 kokoontunut 9 kertaa, perehtynyt kaupungin vuodelle 2016 hyväksytyyn talousarvioon sekä vuodelta 2016 laadittuun tilinpäätös- ja toimintakertomukseen ja kuullut kaupungin tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa sivulla 43 mainittuja tahoja.

2. Arvio kaupunginhallituksen tilikaudelta 2016 laatimasta tilinpäätös- ja toimintakertomuksesta

Kaupunginhallitus on hyväksynyt vuotta 2016 koskevan kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 30.03.2017, 91 §.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tilinpäätös- ja toimintakertomus antavat kokonaisuutena pääosin oikean kuvan kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnoista ja taloudellisesta asemasta.

Kaupungin tuloslaskelma ja tase osoittavat, että talousarviossa kaupungille asetetut taloudelliset tavoitteet tilikaudella on pääosin saavutettu.

Kokonaisuutena tilikauden tulos oli yli miljoona euroa yli talousarviossa ennakoidun, vaikka toimintatuotoista ja verotuloista jäätiin yhteensä n. 586 t € alle tavoitteen.

3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehdyt toimenpiteet

Kaupunginvaltuusto on 16.6.2016 (§30) käsitellyt arviointikertomuksen vuodelta 2015 ja hyväksynyt sen, sekä päättänyt saattaa kertomukseen kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Arviointikertomuksessa esitetyt havainnot eivät ole kaikilta osin johtaneet toimenpiteisiin. Mm. talousarviomäärärahojen menojen ja tulojen osalta ei ole kaikilta osin menetelty kuntalain ja määrärahojen sitovuustasovaatimuksen edellyttämällä tavalla.

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto niistä toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

*****

Tavoitteiden toteutumisen arviointi

4. Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Tilinpäätös ja toimintakertomuksessa ei ole esitetty vuoden 2016 talousarviossa sivulla 4 mainittujen strategisten tavoitteiden toteutumisastetta.

4.1 Strategisten toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

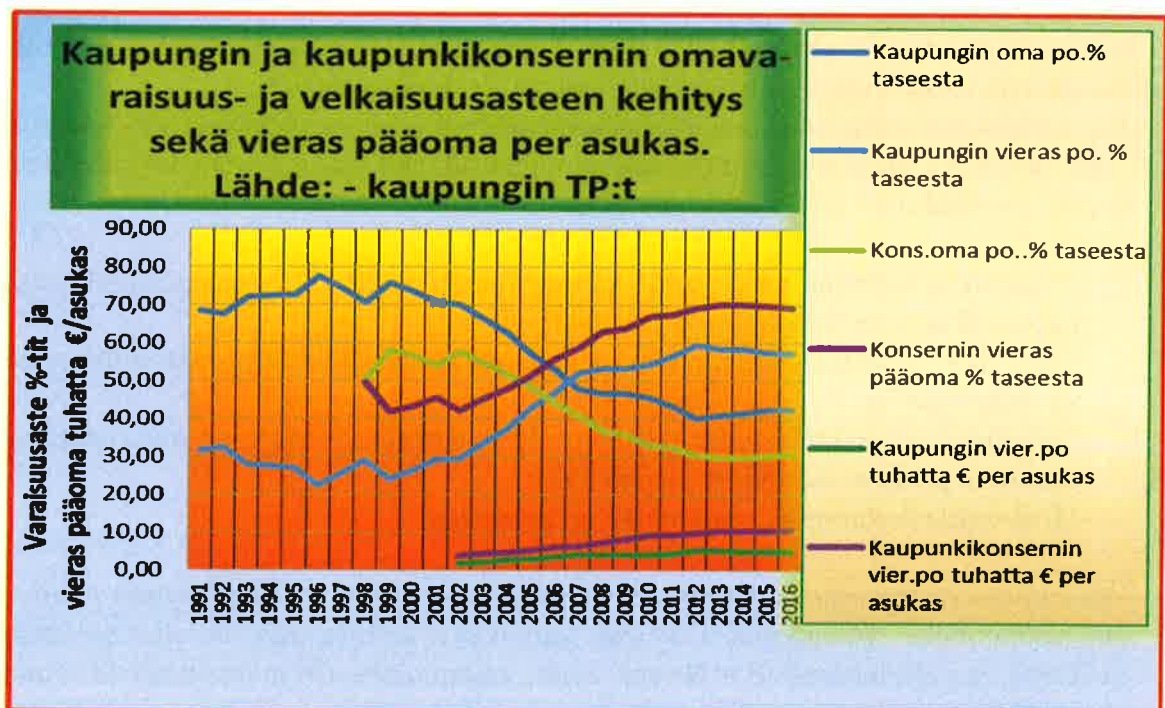
- Strategisissa toiminnallisissa tavoitteissa on pääosiltaan edetty vuosille 2013 -2016 asetettujen tavoitteiden suuntaisesti.
Erityisesti on huomattava laadukkaiden ja monipuolisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, terveyttä, monipuolista asumista tukevien ja syrjäytymistä ehkäisevien, sekä kaupungin veto-voimaisuutta edistävien palvelujen myönteinen kehittyminen.

- Strategian toteuttamisessa ongelmiksi ovat kuitenkin jääneet kaupungin asukasmäärän muuttotappio, negatiivisen toimintakatteen kasvu ja jotkin ongelmat PPKY Kallion tuottamissa terveyspalveluissa.

4.2 Konsernin ja kaupungin strategisten taloudellisten tavoitteiden arviointi

- Strategisissa taloudellisissa tavoitteissa on tilikaudella edetty strategian suuntaisesti sekä kaupungin, että kaupunkikonsernin osalta.
Tavoitteiden mukaiseen myönteiseen kehitykseen ovat vaikuttaneet valtionosuuksien merkittävä kasvu, kustannuspaikkojen pysyminen kohtuullisen hyvin talousarvioarvioissa, PPKY Kallion pysyminen talousarviossa ja rahoitustuotto-/kulujen ennakoitua parempi kehitys.

Alla oleva grafiikka kuvaa pitkän aikavälin kehitystä kaupungin- ja kaupunkikonsernin taloudessa.

5. Talousarviossa asetettujen toimialakohtaisten vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

5.1 Kaupunginhallitus, tavoitteet, 120 (tk:n s.44 – 48)

Toiminnalliset tavoitteet

Selkeästi mitattavia toiminnallisia tavoitteita ei v. 2016 talousarviossa ole esitetty.

- Kaupunkistrategian toteuttamisessa ja kehityksen suunnassa on pääosin onnistuttu.
- Sekä ulkoinen että sisäinen avoin viestintä on osin puutteellista ja sitä tulee edelleen kehittää.
- Kaupunginhallituksen valtuuston päätettäviksi esittämissä asioissa hallituksen tulee vaatia valmistelijatahoilta enemmän taloudellista realistisuutta ja huolellisuutta.

Taloustavoitteet

- Tehtäväalueella 120 (kaupunginhallitus) v. 2016 talousarvio ei ole toteutunut talousarvion mukaisesti.
- Toimintatuotot alittuivat ja toimintakulut ylittyivät.
Poikkeama toimintakatteessa on negatiivinen n. 87 t. €.

5.2 Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, 125 (tk:n s. 49 – 52)

Kaupunginhallituksen alaisuuteen kuuluu Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Kallio tuottaa kaupungille perussopimuksessa määritellyt sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut.

Kaupunkilaisten palveluille merkitykselliset Kallion palvelutavoitteet ja kaupungin taloudelle merkitykselliset tulostavoitteet on tärkeimmiltä osiltaan kirjattu kuntien kesken tehtyyn perussopimuksen kohtiin 1 ja 13.

Eli:

- ”Kuntien tavoitteena on järjestää kuntayhtymän avulla kuntalaisille laadukkaita palveluja taloudellisesti kestäväällä tavalla ja vaikuttavasti.
- Kuntayhtymä vastaa yhteistoiminta-alueen palvelujen järjestämisestä yhdenvertaisesti koko alueellaan” ja
- ”Jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät aiheuttamisperiaatteen mukaisesti vahvistetun toiminta- ja taloussuunnitelman pohjalta.
- Jäsenkuntia laskutetaan yhdenmukaisin perustein.”

Ylikunnallisissa toimielimissä toimivilta luottamushenkilöiltä tulisi edellyttää enemmän myös ko. hallinnonalan asiaosaamista. Kallion toiminta ei kaikilta osin ole ollut perussopimuksen mukaista, ja palvelutuotanto ei Nivalan osalta tasapuolista. On muistettava, että budjetissamme on Kallion osuus reilusti yli puolet.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

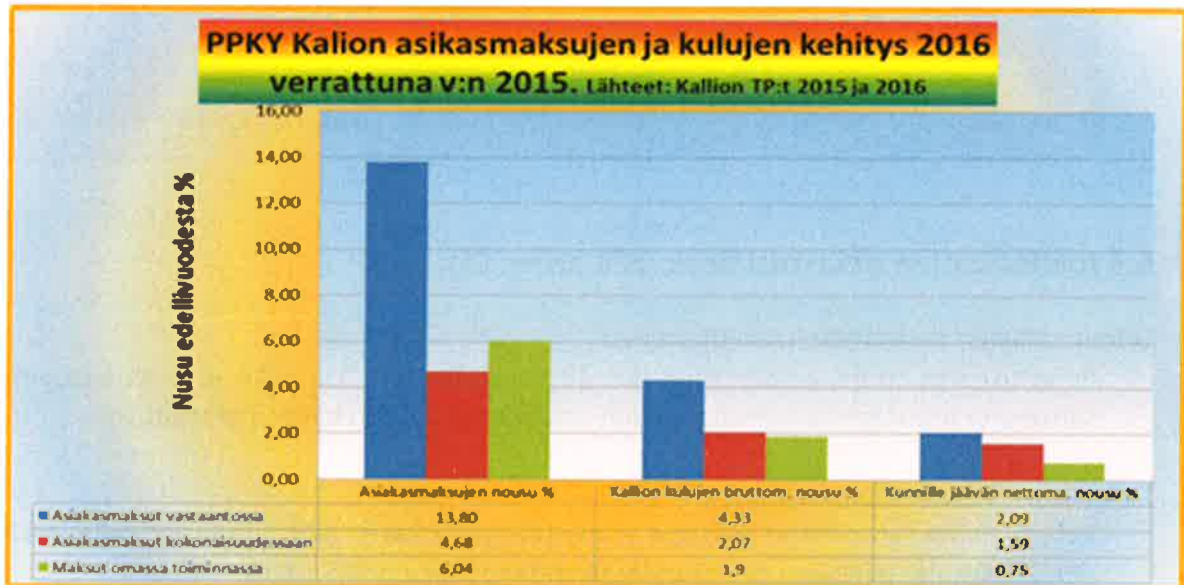
- Peruspalvelukuntayhtymä Kalliolle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosiltaan hyvin.
- Lääkärivirkojen täyttämässä ei Kalliossa ole täysin onnistuttu, eikä Kallio toimi lääkäripalvelujen osalta siten, että yhtymä toimisi palvelutuotannossa kuin yksi kunta. Virkalääkärivajetta Kallion peruskunnissa, mm. Nivalassa on korvattu ostolääkäripalveluilla.
- Nivalan tk:n vastaanotossa ajanvarausaikojen saanti on merkittävästi parantunut ja on kohtuullisen hyvällä tasolla. Ongelmaksi on kuitenkin jäänyt ajoittaiset lääkäripalvelujen puuttumiset.
- Käyttäjäpalautteen kokoamisesta, analysoinnista ja niihin liittyvistä esityksistä ei ole raportoitu.
- Nivalassa aktiivisesti toimiva SoTe -neuvottelukunta tukee esityksillään ansiokkaasti PPKY-Kallion toiminnan kehittämistä.

Taloustavoitteiden toteutuminen

Kallion nettokulut kaupungille ovat n. 59,1 % kaupungin toimintakatteesta ja Kallion talouden kehityksellä on täten kaupungin talouskehitykselle erittäin suuri merkitys.

- Kalliosta Nivalan kaupungille aiheutuneet nettokulut oikaistuna varhaiskasvatuspalvelujen siirtymisellä kaupungille, kasvoivat vuodesta 2015 n. 2,2 % ja olivat v. 2016 n. 37 375 155 €.
- Kallion ns. oman toiminnan nettokulut Nivalan osalta kasvoivat vuodesta 2015 n. 0,6 %. Asiassa on kuitenkin huomioitava, että nettokulujen kasvua pienesi toimintatuottojen noin 4,7 %:n suuruinen kasvu. Ostetun erikoissairaanhoidon kulut kasvoivat edellisvuodesta n. 5,5 %.

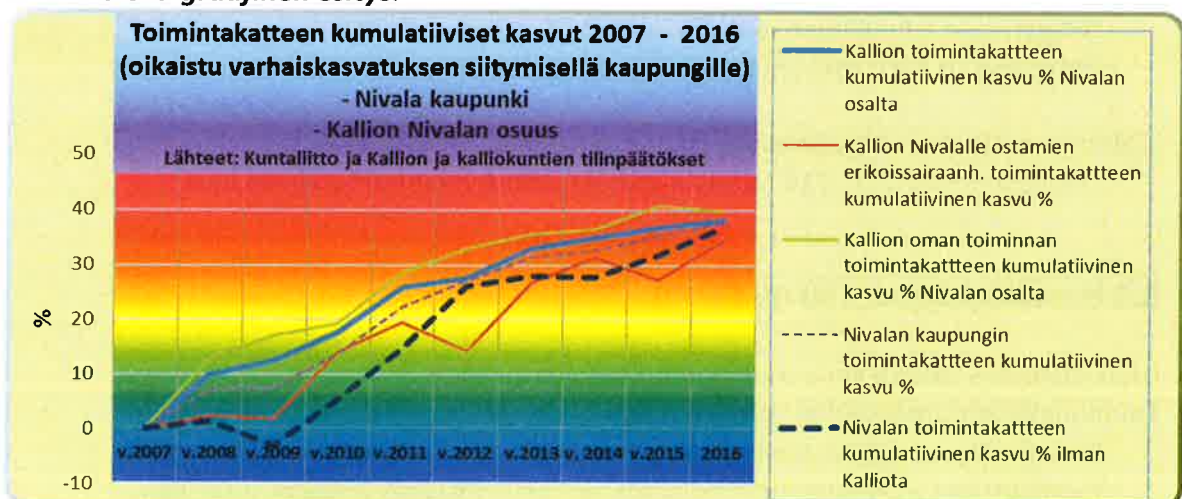
Kallion perimät asiakasmaksut nousivat kertomusvuonna moninkertaisesti tapahtuneeseen kustannusten nousuun nähden.

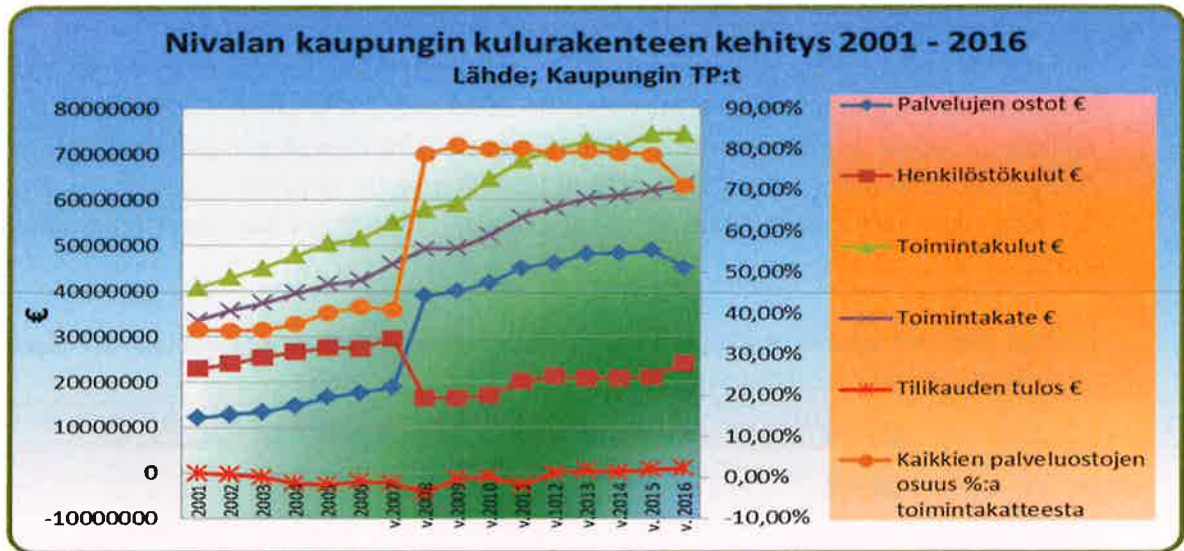

Muuta huomioitavaa

- Nivalan kaupungin talousarviossa Kallion tuottamien palvelujen ostoon varattu määräraha alittui alkuperäisestä talousarviossa varatusta n. 0,04 miljoonalla €:lla.

Kallion kulurakenteen kehitys; -erikoissairaanhoido / omatoiminta Nivalan osalta, sekä Kallion kulujen kehitystä kaupungin käyttökatteeseen verrattuna kuvannevat hyvin ohessa alla oleva graafinen esitys.

5.3 Jokilaaksojen pelastuslaitos, 126 (tk:n s. 53)

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Pelastuslaitos tuotti pelastuspalvelut 18 toimialueensa kunnalle ja ensihoitotoiminnassa sattuneita muutamia puutteita lukuun ottamatta saavutti hyvän palvelutason.

Taloustavoitteiden toteutuminen

- Pelastuslaitoksen pitkään jatkunut toimintakulujen kasvu taittui jo tilikaudella 2013 ja vuoden 2016 kulut alittuivat talousarviossa ennakoidusta n. 4,5 t €:lla.

5.4 Keskushallinto, 130 (tk:n s. 76)

Keskushallinto kuuluu kaupunginhallituksen alaisuuteen

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Kustannuspaikkaan kuuluvat taloushallinnon ja palkanlaskennan hoitaa Kuntien Hetapalvelut Oy.
- Yhteistyö eri toimialojen ja Hetapalvelut Oy:n kanssa toimii.
- Hetapalvelut Oy toimii omakustannusperiaatteella.

Taloustavoitteiden toteutuminen

- Talousarviovuoden 2016 taloustavoitteet toteutuivat kohtuullisen hyvin.

5.5 Henkilöstöjaos, 150 (tk:n s. 77)

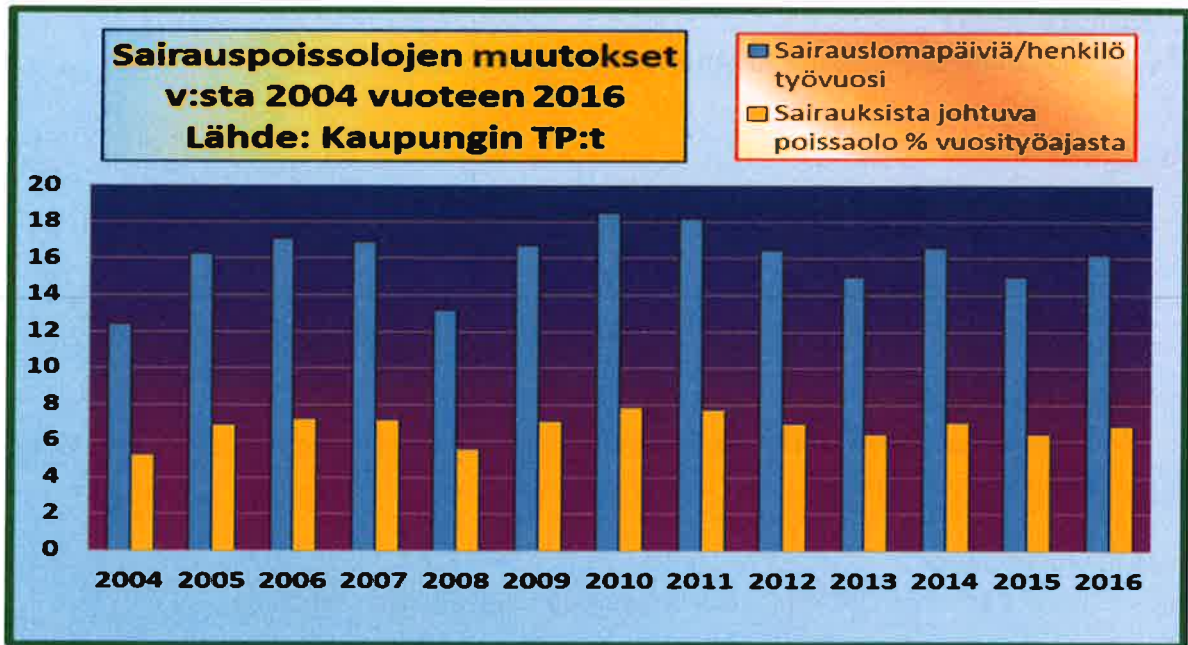
Henkilöstöjaos kuuluu kaupunginhallituksen alaisuuteen

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Henkilöstöjaokselle ei ole kirjattu selviä mitattavia toiminnallisia tavoitteita.
- Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen on kehittynyt oikeaan suuntaan.

- Sairauspoissaolot henkilöä ja vuosityöaikaa kohden ovat kääntyneet edelliseen vuoteen verrattuna hienoiseen kasvuun.

Taloustavoitteiden toteutuminen

- Henkilöstöjaos on pysynyt hyvin v:n 2016 talousarviossa sille varattujen määrärahojen puitteissa.

5.7 Alueellinen maaseutuhallinto, eli maaseututoimi 160 ja lomatoimi 165

(tk:n s. 81 - 85)

Maaseutu- ja lomatoimi kuuluvat kaupunginhallituksen alaisuuteen

Toiminnalliset tavoitteiden toteutuminen

- Toiminta ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä toimii suunnitellusti.
- Hallinnonala on merkittävä alueen elintarvikeraaka-ainetuotannon, työllisyys-, talousvaikutusten ja rahaliikenteen kanalta.
- Maatalouden kehityksen ongelmat ovat vaikuttaneet kielteisesti myös kaupungin talouteen.

Taloustavoitteiden toteutuminen

- Talousarviovuoden 2016 taloustavoitteissa sekä tuotot että kulut jäivät merkittävästi alle budjetoidun.

*****

Sivistyspalvelut (tk:n s. 86 - 97)

6. Hallintopalvelut, 400 (tk:n s. 86)

Sivistyslautakunta toteuttaa kaupungin koulutus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Taloustavoitteet

- Toiminnan tulot ja kulut toteutuivat kohtuullisen hyvin.

6.1 Perusopetuspalvelut, 410 (tk:n s. 87-89)

Toiminnalliset tavoitteet

- Strategian ja toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisessa on edetty suunnitellusti.

Taloustavoitteet

- Talousarviovuoden 2016 toimintatuotot ylittivät talousarvion n. 120 t €:lla ja toimintakulut alittuivat n. 280 t €:lla.

Muita huomioita

- Työtä oirehtivien lasten ja nuorten parissa tulee edelleen tehostaa.

6.2 Varhaiskasvatuspalvelut, 415 (tk:n s. 90 – 92)

Varhaiskasvatuspalvelut siirtyivät vuoden 2016 alusta PPKY Kalliolta kaupungille sivistyspalvelujen toimialueeseen.

Monipuolisuudessaan se on Kaupungin palvelutuotannon yksi tärkeimmistä, pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavista toiminta-alueista.

Toiminnalliset tavoitteet

- Varhaiskasvatuspalvelujen käynnistäminen ja tuottaminen kaupungin omana palvelutuotantona on onnistunut tavoitteiden mukaisesti.
- Taloudessa toimintatuotot ylittyivät n. 67 t €. ja toimintakulut alittuivat n. 163 t. €.

Muuta huomioitavaa

- Palvelutuotannon nettokustannukset jäivät v. 2016 n. 357 t € alle PPKY Kallion vuonna 2015 laskuttamista nettokuluista. Eroa selittänee osaltaan Kallion laskutukseen sisältyvät laskennalliset kiinteistökulut.

6.3 Lukiopalvelut, 420 (tk:n s. 93)

Toiminnalliset tavoitteet

- Lukiolle asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet paitsi aloittaneiden ja oppilaiden määrissä on jääty tavoitteista merkittävästi.
- Lukion vetovoimaisuutta tulee edelleen kehittää.

Taloustavoitteet

- Talousarviovuodelle 2016 asetetut taloustavoitteet toteutuivat melko hyvin.

Muuta huomioitavaa

- Vuositavoitteisiin ja toteutumisiin olisi hyvä saada keskeyttäneiden ja läpäisseiden määrät ja prosentit.

6.3 Muu sivistystyö, 440 (tk:n s. 94-96)

Kustannuspaikkaan kuuluvat kirjasto, Jokilatva opisto, Jokilaaksojen musiikkiopisto ja muut kulttuuripalvelut.

Toiminnalliset tavoitteet

- Toiminnallisia tavoitteita ei kaikilta osin ole saavutettu. Lähinnä kirjastopalvelujen käyttö on jäänyt tavoitteesta.

Taloustavoitteet

- Taloustavoitteiden osalta tuotot jäivät n. 41 t € alle budjetoidun ja kulut samoin n. 62 t € alle budjetoidun.

7. Tekniset palvelut (tk:n s. 98-105)

7.1 Viranomaispalvelut, 600 (tk:n s. 98-100)

Toiminnalliset tavoitteet

- Toiminnallisille tavoitteille ei ole asetettu selkeitä mitattavia tavoitteita, mutta toiminta on ollut hyväksytyin kaupunkistrategian suuntaista.

Taloustavoitteet

- Talousarviotavoitteissa toimintamenot alittuivat n. 70 t €.

7.2 Tekniset palvelut, 700 (tk:n s. 101-102)

Toiminnalliset tavoitteet

- Toiminnallisille tavoitteille ei ole asetettu selkeitä mitattavia tavoitteita, mutta toiminta on ollut hyväksytyin kaupunkistrategian suuntaista.

Taloustavoitteet

- Talousarviotavoitteissa toimintamenot alittuivat n. 33 t €. Samoin alittuivat toimintakulut n. 68 t. €.

Muita huomioita

- Liikenneväylien kunto, (etenkin talviaikaan) sekä liikunta-, ulkoilu- ja leikkikenttien puhtaan - ja kunnossapito, sekä yleiset viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät vaativat jatkuvaa huolenpitoa.

7.3 Tilapalvelut, 740 (tk:n s. 103-104)

Toiminnalliset tavoitteet

- Tilapalveluiden toiminta on toteutunut pääpiirteissään suunnitellusti.

Taloustavoitteet

- Toimintatulot alittuivat n. 136 t € ja toimintamenot ylittyivät n. 194 t €. Sekä alitus, että ylitys ovat suuruuskokoluokkaa, jotka olisi tullut käsitellä talousarvion muutoksena tilikauden 2016 aikana.

Muita huomioita

- Kaupungin taajama-alueen yleiskuva kaipaa ehostusta.
- Mm. valaisinpylväät ja sähkö ym. liitäntäkaapit osin jopa täysin kaatumassa.

7.4 Ruoka- ja puhdistuspalvelut, 770 (tk:n s. 105)

Toiminnalliset tavoitteet

- Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Taloustavoitteet

- Talousarvioon verrattuna sekä tulot että menot ylittyivät huomattavasti. Toimintakate oli n. 111 t. € talousarviotavoitetta suurempi.

8. Investoinnit

8.1 Investoinnit kokonaisuutena

Toiminnalliset tavoitteet

- Talousarviovuodelle suunnitellut investoinnit ovat pääosin toteutuneet.

Taloustavoitteet

- Taloustavoitteiden osalta joidenkin kohteiden osalta talousarviovuodelle varatut määrärahat ovat ylittyneet ja joidenkin kohteiden osalta alittuneet.
- Kokonaisuutena investointimenot toteutuivat n. 97 %:sti, mutta tuotot vain n. 6 %:sti. Tästä johtuen investointiosan nettomenot ylittyivät n. 5 %.

9. Henkilöstö (tk:n s. 117-133)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin henkilöstö on kaupungin tuottamien palvelujen ja toiminnan näkökulmasta koko yhteisön tärkein resurssi. Mainitusta johtuen henkilöstön kehittä-

tämiseen, työhyvinvointiin ja tuloksellisuuteen on kiinnitettävä tarpeellista huomiota ja työhyvinvointia edelleen kehittää.

10. Kaupungin tytäryhtiöilleen asettamien tavoitteiden toteutuminen

(tk:n s. 63-75)

Kuntakonserniin kuuluu kuusi tytäryhtiötä.

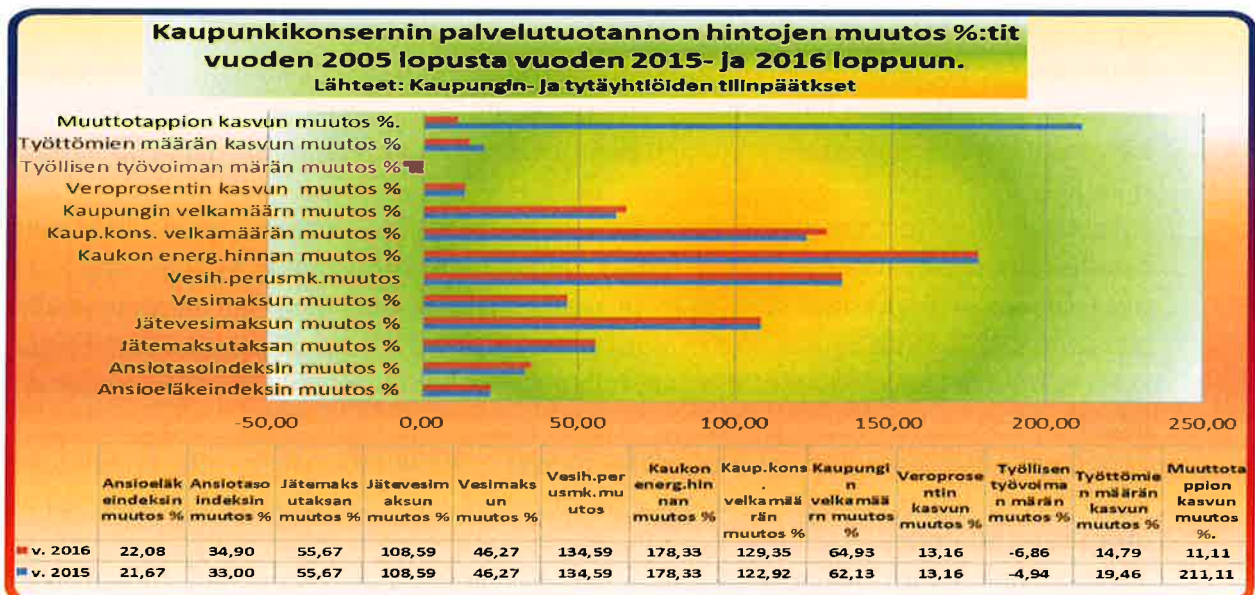
Toiminnalliset tavoitteet

- Tytäryhtiöiden kaupunkilaisille ja muille palvelujen käyttäjille tuottamat palvelut ovat toimineet pääosin hyvin ja lisänneet mm. liikuntapalvelujen osalta kaupungin vetovoimaisuutta.
- Tytäryhtiöissä toiminnallisesti suurin ongelma lienee Nivalan Vesihuolto Oy:n jätevesiviemäreihin pääsevissä vuotovesien suuressa määrässä ja talousvesivuodoissa. Vesikolmio Oy:n ja Nivalan Vesihuolto Oy:n toimintakertomuksia vuodelta 2016 analysoiden vuotovesien määrä näyttää olevan jätevesiverkossa n. 317 000 m³ ja talousvesiverkossa n. 106 000 m³, eli Vesikolmio Oy on myynyt jäteveden puhdistuspalveluja n. 107 % ja talousveden toimituspalveluja n. 13 % enemmän kuin mitä Nivalan Vesihuolto Oy on asiakkailtaan laskuttanut. Tämä nostaa etenkin jätevesimaksuja, jotka jakautuvat aiheettomasti niillekin kiinteistönomistajille/kuluttajille, joiden kiinteistöalueilta ei vuotovesiä jätevesiviemäreihin pääse.

Taloustavoitteet

- Kaupungin tytäryritysten yhteenlaskettu nettotulos oli n. 632.000 €, lainakanta n. 45,3 milj. €. ja koko vieraan pääoman määrä, liittymismaksut ja muut velat kirjattuina, on n. 52,8 milj. €. Tytäryhtiöiden tulostavoitteista merkittävimmin jäin Nivalan Liikuntakeskus Oy, jonka nettotappio kasvoi n. 105 t €, eli 142 % talousarviota suuremmaksi.

11. Kaupunkikonsernin kehitystä kuvaavaa grafiikkaa

11. Muita havaintoja, joista tarkastuslautakunta on huolissaan

- Talousarviot ja toimintasuunnitelmat on tehty joidenkin määrärahojen osalta alimitoitettuna suhteessa hyväksytyihin toiminta- ja investointisuoritteisiin.
- TK:n s. 58 – 60 Nivalan työpajasäätiön osiosta ei käy selville se mitä työttömyyden kustannukset olisivat kaupungille ilman työpajasäätiön toimintaa, suhteessa siihen, mitä ne ovat nyt yhteen laskien kaupungin tuki + valtiolle maksettava sanktio.
- TK:n sivuilla 90 – 92 Varhaiskasvatuspalvelut, puuttuu talousarvion toteumataulukko, joka tosin on yhteenvedossa s. 108.
- TK:n sivulla 3 esitetään että Nivalan vesihuolto Oy olisi tehnyt voitollisen tilinpäätöksen. Sivulla 75 olevassa yhtiötä koskevassa talousosassa on kuitenkin merkintä, että yhtiön nettotulos oli 16 t € negatiivinen.
- TK:n sivulla 10 oleva väestön ikä- ja sukupuolijakaumaa koskevassa taulukossa prosenttiosuudet ovat virheellisiä ja antavat täten hieman virheellisen kuvan kaupungin väestörakenteesta.
- TK:n sivulla 59 olevassa tarkastuslautakunnalle esitetyssä kaupungin tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa työpajasäätiön taloutta koskevassa taulukossa liikevaihdoksi on merkitty 747 t €. Säätiön tilinpäätöksessä tuotot ovat 665 t €.

Lisähavaintoja:

- Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toiminnan tuloksellisuuteen huomiota.
Tarkastuslautakunta esittää, että kaupungin- ja konsernin hallinnot kiinnittäisivät vakavaa huomiota Nivalan Liikuntakeskus Oy:n taloustilanteeseen.
Yhtiön pysyväisluonteista, vuosittain merkittävän suurena jatkuvaa tappiollista toimintaa ei ole saatu hallintaan.
Jatkuva tappiollinen toiminta on johtanut siihen, että yhtiön n. 5,338 miljoonan euron oma pääoma on tappioiden johdosta pudonnut noin 3,1 miljoonaa euroa ja velkamäärä kasvanut 2,839 miljoonaan euroon.
Kaupungin yhtiöstä omistamien osakkeiden arvonalennuksen, eli kaupungin tulokseen vaikuttavan alaskirjauksen välttämiseksi tarkastuslautakunta näkee yhtenä vaihtoehtona harvittavaksi yhtiölle vuosittain myönnettävien avustusten kasvattamista tarvetta vastaavalla määrällä.
- Nivalan Vesihuolto Oy:n vuotovesiongelman saattamiseksi asianmukaiselle kohtuulliselle tasolle, tarkastuslautakunta näkee, että kaupungin konserniohjauksen tulisi ohjeistaa yhtiötä siihen, että yhtiössä ryhdytään järjestelmällisesti kartoittamaan vuotovesipaikat ja jatkaa määrätietoisia toimia niiden poistamiseksi ja että kaupunki kartoittaisi kaupungin kiinteistöjen ja kaavateiden osalta sen, mihin näistä kohteista sade ja valumavedet on ohjattu.
- Kaupungin ulkoisen kuvan ehostamiseksi tarkastuslautakunta näkee, että teiden valaisinpylväät ja teiden ja puistojen reunoissa olevat sähkö ym. liitäntäkaapit tulisi saattaa asianmukaiseen kuntoon.
- Tarkastuslautakunta näkee, että kaupungin hallinnon talousarviomäärärahojen käytössä tulisi noudattaa kaikilta osiltaan kuntalaissa olevia määräyksiä

12. Yhteenveto

Kokonaisuutena arvioiden sekä kaupungin, että kaupunkikonsernin toiminta on ollut kohtuullisen tuloksellista toimintatavoitteiden osalta ja erityisen tuloksellista taloustavoitteiden osalta.

Erityisesti on mainittava onnistunut toiminta kaupungin rahoitustuottojen - kulujen osalta.

Myönteistä on ollut sekä kaupungin, että koko kaupunkikonsernin edellisvuonna alkaneen omavaraisuuden kasvun jatkuminen.

Yritysten ja työpaikkojen määrän kehityksen osalta kaupunkikonsernin tavoitteissa ei ole edistytty toivotulla tavalla, vaikka keskimääräinen työttömyys tilikauden aikana on jonkin verran laskenut.

Huolestuttavaa kehityksessä on mm. vuodesta toiseen jatkuva merkittävä muuttotappio ja siitä johtuva työllisen työvoiman määrän lasku, vaikka muuttotappio kertomusvuoden aikana onkin puolittunut edellisvuodesta.

Ongelmana on myös muutamien tytäryhtiöiden jääminen sekä toiminta, että taloustavoitteistaan.

Käytännön ongelma on edelleen se, että kaupungin talousarviomäärärahojen osalta ei ole onnistuttu pääsemään kaikilta osin kuntalain edellyttämään käytäntöön, eli merkittäviäkään talousarviosta tulojen tai menojen poikkeamia ei ole käsitelty talousarvio muutoksina ennen niiden toteutumista, tai edes talousarviovuoden aikana.

13. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2016 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten tietoon saatettavaksi.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2016.

Nivalassa 18.05.2017

NIVALAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Heikki Junttila

puheenjohtaja

Heikki Häyrynen

1. varapuheenjohtaja

Sirkka Knuuti

2. varapuheenjohtaja

Kalervo Mantila

jäsen

Riitta Ekstam

jäsen

